

Atklāta sabiedriskā apspriešana par Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda (EGF) vidusposma novērtējumu

Vispārīga informācija par Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu (EGF)

Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonds (EGF) ir Eiropas finansēšanas instruments, kura mērķis ir palīdzēt darba ņēmējiem, kuri ir zaudējuši darbu globalizācijas nelabvēlīgas ietekmes dēļ vai globālās finanšu un ekonomikas krīzes ietekmē. EGF sniedz finansējumu pasākumiem, kas palīdz darbu zaudējušiem cilvēkiem pēc iespējas ātrāk atrast jaunu darbu.

Termins "globalizācija" attiecas uz lielām pārmaiņām pasaules tirdzniecības modeļos, kas ietekmē nodarbinātību šādu faktoru dēļ:

- ievērojams preču un/vai pakalpojumu importa apjoma pieaugums Eiropas Savienībā no valstīm un reģioniem, kas var ražot preces un pakalpojumus par zemākām izmaksām;
- strauja ES, dalībvalsts vai reģiona tirgus daļas samazināšanās kādā nozarē;
- ražošanas vai pakalpojumu sniegšanas (un tādējādi arī darbvieta) pārvietošana uz valstīm ārpus ES.

Ar ekonomisko krīzi saistītās atlaišanas ir tādas atlaišanas, kuras ietekmē:

- darba ņēmējus, kuri atlaisti, un pašnodarbinātās personas, kuru darbība ir beigusies saistībā ar ilgstošu globālo finanšu un ekonomikas krīzi vai saistībā ar jaunu globālu finanšu un ekonomikas krīzi.

EGF var palīdzēt, ja atlaišanas gadījumam, kurus izraisa šādi faktori — vai arī ekonomikas krīzes ietekme —, ir ļoti negatīva ietekme uz vietējo, reģiona vai valsts ekonomiku.

EGF finansējumu var izmantot, lai atbalstītu aktīvus darba tirgus pasākumus, piemēram, palīdzību darba meklēšanā, apmācības/izglītības pabalstus un mobilitātes pabalstus, gadījumos, kad notiek neparedzēta (liela mēroga) atlaišana.

EGF tika izveidots 2006. gadā (Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regula (EK) Nr. 1309/2013 par Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu (2014–2020) un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1927/2006).

Kopš 2007. gada EGF ir ieguldījis vairāk nekā 560 miljonus euro vairāk nekā 140 pārstrukturēšanas gadījumos dalībvalstīs un šādi atbalstījis vairāk nekā 130 000 darba ņēmējus, kuri zaudējuši darbu pārstrukturēšanas dēļ, kura saistīta ar pārmaiņām pasaules tirdzniecības modeļos un globalizāciju, vai ekonomikas un finanšu krīzes dēļ.

Sīkāku informāciju par tādu atlaisto darba ņēmēju pieredzi, kuri ir atraduši jaunas darbvietas un iespējas ar EGF atbalstu, var atrast šādās tīmekļa vietnēs:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=326>

Attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu maksimālais EGF darbībām pieejamais finansējums ir samazināts no 500 miljoniem euro līdz 150 miljoniem euro gadā (šis skaitlis ir balstīts uz 2011. gada cenām). Jaunajā EGF regulā atbalsts ir darīts pieejams jaunām personu grupām. Viena no grupām, kas pašlaik var saņemt EGF atbalstu (reģionos, kuros jauniešu bezdarba līmenis 2012. gadā pārsniedza 25 %, un tādā skaitā, kas vienlīdzīgs paredzēto atbalsta saņēmēju skaitam), ir jaunieši vecumā līdz 25 gadiem (līdz 30 gadiem, ja dalībvalstis nolemj palielināt vecuma ierobežojumu), kas nestrādā, nav iesaistīti izglītībā vai apmācībā (tā sauktie *NEET* — nemācās, nestrādā un neapgūst arodu). Konkrētā regulas daļa, kas ļauj šādiem jauniešiem saņemt atbalstu, ir spēkā tikai līdz 2017. gada decembrim. Pašreizējā EGF regulā arī ir palielināts ES līmeņa līdzfinansējuma līmenis atbalsta pasākumos atsevišķām personām – no 50 % līdz 60 %.

Šīs apspriešanas mērķis ir nodrošināt, ka plašai sabiedrībai, EGF atbalsta saņēmējiem un EGF atbalsta plānošanā un īstenošanā iesaistītajām organizācijām ir iespēja ietekmēt to, kāds EGF būs nākotnē, un novērtēt to, cik lietderīgs ir bijis EGF finansējums, ņemot vērā šādus kritērijus.

- Rezultatīvitate: tas, cik lielā mērā EGF līdzfinansētie pasākumi ir sasnieguši savu mērķi, **palīdzot atlaistajiem darba ņēmējiem ātri atrast jaunu darbu**, un – attiecīgā gadījumā – ir palīdzējuši jauniešiem, kuri pašlaik nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, atrast darbu vai atsākt izglītību vai apmācību.
- Ilgtspēja: tas, vai personas, kas atradušas darbu (vai sākušas izglītību) pēc piedalīšanās EGF atbalstītajos pasākumos, ir **spējušas saglabāt šo darbu** (vai pabeigt izglītību) 6 vai 12 mēnešu laikā pēc EGF atbalsta beigām.
- Efektivitate: vai **sniegtā atbalsta izmaksas ir pamatotas, ņemot vērā sasniegtos rezultātus**.
- Saskaņotība: saskaņotības novērtējumā tiek noteikts, cik lielā mērā EGF finansējums atbalsta citas darbības, kas palīdz atlaistajiem darba ņēmējiem (vai *NEET*) un par kurām tiek maksāts no valsts līdzekļiem vai citiem Eiropas fondiem (piemēram, Eiropas Sociālā fonda), un vai **līdzīgas vai papildinošas darbības** tiek finansētas. Piemēram, EGF var finansēt ļoti līdzīgus pasākumus tiem, kas atlaisti darba ņēmējiem pieejami valsts līmenī, vai var papildināt vai atbalstīt šādus pasākumus (piemēram, piedāvājot pasākumus, kas ir vairāk pielāgoti atsevišķu personu vajadzībām, piemēram, individuālas konsultācijas, līdzbiedru atbalstu, mobilitātes atbalstu utt.), vai var sniegt iespēju piedāvāt dažādus apmācības veidus vai apmācību ilgākā laikposmā, nekā tas būtu iespējams ar valsts līdzekļiem.
- Aktualitate: šajā novērtējuma daļā tiks analizēs, vai **EGF izmantošanas kritēriji** (piemēram, noteiktā laika periodā atlaisto darba ņēmēju skaits, kas ļauj saņemt atbalstu; kritēriji, saskaņā ar kuriem atlaišanas gadījumiem jābūt saistītiem ar globalizāciju vai ekonomikas krīzi) joprojām ir aktuāli un vai ir lietderīgi izmantot EGF, lai atbalstītu jauniešus, kuri nav iesaistīti izglītībā vai darba tirgū, no tā paša paša fonda (un vai to darīt arī turpmāk).
- ES pievienotā vērtība: jēdziens "ES pievienotā vērtība" attiecas uz to, cik lielā mērā EGF ir veicinājis atbalsta pieejamību citiem atlaistiem darba ņēmējiem (apjoma ietekme) vai palīdzējis darīt pieejamo atbalstu **atbilstīgāku** viņu konkrētajai situācijai, ko valsts, reģionālās vai pašvaldību iestādes nebūtu spējušas nodrošināt. Šajā gadījumā arī tiek vērtēts, vai ir sniegts atbalsts atsevišķu personu grupām, kurām citādi nebūtu bijis iespēju saņemt palīdzību (darbības jomas ietekme); vai EGF finansēto pasākumu rezultātā **ir gūta tāda pieredze** attiecībā uz rezultatīvu atbalsta pasākumu īstenošanu, kas pēc tam ir izmantota citur (modeļa ietekme); un vai EGF izmantošanas rezultātā ir mainījušies Eiropas vai valsts līdzekļu izmantošanas veids un atbalstīto darbību tipi (procesa ietekme).